

Cha mẹ sinh con, nuôi con lớn lên, ai cũng muốn chọn cho con một cái nghề có thể sống no đủ, những nghề mà người thiếp đi không ai nhắc nhở, chỉ biết đến cha mẹ hàng.



Ngày hôm nay, hay là sinh nhật đầu tiên của nhà trẻ, cha mẹ có thể bày ra trước mắt trẻ một số vật dụng như, như cây kéo, tờ giấy, cây viết, cây bút... để xem trẻ thích món gì nhất thì cũng không coi như đó là xu hướng chọn nghề của nó đã có từ từ này. Đây chỉ là chuyện vui chơi, xem như chuyện bói nghề, chứ không phải là chuyện đoán trước các nghề nghiệp. Vì nghề nghiệp, ngay cả thời xưa ở xóm làng Việt Nam cũng đã có hàng trăm, mà vật dụng quanh quẩn trong nhà đưa ra cho nhà trẻ thì có gì là lạ. Vậy mà cũng có chuyện đúng, nếu thời đó mà nhà nào vẽ phôi cây bút hay cây viết, thì nó lên đi theo Công Sơn! Cũng có nghề mà căn cứ vào tờ vẽ đoán nghề nghiệp cho người, nhưng cũng có lúc sai, khi nào một ông thợ vẽ vì vẽ nhiều ngày xưa đã phán rằng: “Không lẽ tôi đoán nhầm, số nàng là số ca kỹ chứ đâu phải là mệnh phu như nhân!”

Thời phong kiến, người ta thu góp nghề nghiệp vào trong bốn ngành: Sĩ Nông Công Thợ, mà các đầu Sĩ văn để xem là trẻ, những nghề nông nghiệp văn là nghề chính trong dân gian: “Nhất Sĩ nhì Nông, nhất thợ nhì nông, nhất Nông nhì Sĩ” và dù Thợ công xếp chót trong bốn ngành nghề nghiệp, người vẽ nên công nghệ là “phiên công nghệ thuật”. Ngày trước người ta không chọn nghề là quan trọng, phần lớn nghề nghiệp là cha truyền con nối, hay theo nghiệp từ nghề nông, nghề rừng, nghề biển, nghề đúc đồng, mà kinh nghiệm để trao truyền và giảng dạy cho các thế hệ tiếp nối từ lúc này còn như đi theo cha ông. Có những nghề nghiệp của “gia truyền” như nghề thủ công, nghề chế biến, nghề bói toán, thậm chí đi vẽ vẽ những nghề nghiệp của chút bí quyết vẽ nghề thủ công hay khéo tay như nghề đan thêu, làm bún, nghề chế nón... Bí quyết của nghề thủ công để truyền dạy gì là trong gia đình, đến bà con, không dạy cho người ngoài hay con gái, số khi lập gia đình truyền nghề cho con gái là người ngoài người Trung Hoa văn thì công nghệ chế tạo. Do đó đi đến đó, chúng ta có những làng nghề cùng làm một nghề và tên làng như

tiếp theo với nghề như làng mây tre Xuân Phúc, làng chiếu Nga Sơn, làng đúc đồng Đồi Bái, làng s&#228; Bát Tr&#228;ng, làng tranh Đông Hồ, làng nón Phú Cam. Ở Quảng Nam, có làng Kim B&#225;ng nổi tiếng với nghề mộc chạm trổ truyền thống, nghề nấu đồ p&#228;, chạm trổ linh vật, th&#228; làng tiếp đi khắp miền mi&#228;n đất nước, đã góp phần xây dựng, tô vẽ những lăng t&#228;m, đền đài t&#228;i kinh đô Huế. Tay nghề giỏi không lo đói, “nh&#228;t nghề tinh, nh&#228;t thân vinh”, cái gì cũng biết chút chút kĩ u “handy” thì người xa chê là “nh&#228;u nghề như cá trê đ&#228;c vô nghề!”

Làm nghề nào thì nghề đó, gần như là đương nhiên những các công nhân sao lại đi mai: “Th&#228; may ăn gì, th&#228; v&#228; ăn h&#228;.”

Một nghề nghiệp được phân biệt rõ, th&#228;y và th&#228;. Th&#228;y thì ngồi trong văn phòng, áo quần b&#228;nh bao là công nhân (white-collar worker), th&#228; thuy&#228;n làm việc tay chân, mặc lem là công nhân (blue-collar worker). Một đất nước có mức độ phát triển ở mức công nhân công nhân xanh làm việc, tuy vậy những người công nhân gia đình nay được công nhân thi&#228;u xanh phải có cho đi dân vào làm th&#228;.

Ngày nay tiếp cận với nền văn minh, ít có người trẻ chọn nghề theo truyền thống gia đình mà tiếp chọn nghề cho bản thân mình, hoặc là theo sở thích, hoặc là chọn nghề nào kiếm ra tiền nhiều như t&#228; đ&#228;n bù lại thời gian vất vả hằng hành và món nợ đã vay mượn. Những bản trẻ chọn nghề theo sở thích những người thi&#228;u kinh nghiệm và ít có khả năng trong nghề mình yêu thích nên bỏ th&#228;t bỏ. Chọn nghề theo nhu cầu của th&#228; trường, đôi khi tiếp nghiệp thì th&#228; trường đã thay đổi.

Nh&#228;u người chọn nghề căn cứ trên những cuộc trao đổi nghiên cứu, không chỉ căn cứ trên khả năng, còn trao đổi nghiên cứu cá tính của bản. Một người nóng tính, bản tính không thích hợp với ngành ngoại giao hay nghề dạy học. Có những người công nhân giao tiếp với đám đông quần chúng, dành cho những người lịch thiệp, khôn khéo, th&#228; nh&#228;, những cũng có nghề làm việc riêng rồi một mình dành cho những người ít nói, thích cô đơn. Một ngày nay thanh niên có tinh thần th&#228;c dụng hơn, có người thích nghề nhàn nhã, cũng có người thích làm nghề nh&#228;u tiền, cũng có người thích làm nghề đ&#228; có công hưởng phúc và xã hội và việc thay đổi tiếp nghề này sang nghề khác không còn là một chuyện gì phức tạp ghê gớm. Do đó chúng ta th&#228;y có trường hợp tiếp nghiệp lu&#228;t số những người đi làm báo hay vào nghề ca nhạc, tiếp nghiệp kế toán rồi đi chụp ảnh, b&#228;nh bác sĩ y khoa đ&#228; ra đi&#228;u hành một franchise “hot wing” chuyên bán cánh gà chiên. Ngh&#228; gì miễn th&#228;y vui, tho&#228;i mái mà không đ&#228;n nỗi đói rách là đ&#228;c. Những trường hợp tôi vừa kể trên đ&#228;u xảy ra trong công đồng người Việt, đi&#228;u đó chứng tỏ các bậc cha mẹ của chúng ta càng ngày càng th&#228;y ép nghề, chọn nghề cho con là những quan niệm đã quá lỗi thời.

Trên đời có những nghề có tiếp tầm oanh liệt những cũng có những nghề chọn ra nghề, nên

những thang xã hội và giai cấp thì những đồ vật đánh giá theo nghề nghiệp. Những người ta thì những rêu rao đả o lý và tình yêu, những có những nghề suýt thì vì những người coi rẻ, mà có dù họ cũng chẳng hề ăn gian, ăn lận, lừa dối hay cướp giật cướp ai. Dù che giấu lòng kẻ thù đến đâu, thì những người đi vì nhìn xem “cờ trắng” hơn “cờ xanh”, “thầy” hơn “thầy”, ông bác sĩ hơn người phụ nữ rách.

Tuy vậy nói về nghề, đi vào nguy hiểm nhất cho nhân loại và nó là chuyện bán người cho những nghề, vì không có khả năng: “Làm thầy thuốc mà làm thì giết chết người, làm thầy đả o lý mà làm thì giết chết họ, làm chính trị mà làm thì giết chết người, làm văn hóa mà làm thì giết chết người.” Vì thế Nam hiện nay đang có những người cướp cao đã cho những nghề cho nên văn hóa suy đồi, nhân tâm ly tán.

Đến cấp thì Bùi Tiến Dũng, một tên đáng lý ra phải làm nghề cá độ thì đến cấp một nhóc làm đến chức tổng giám đốc uy quyền thuộc Bộ Giao Thông Vận Tải. Vũ Mạnh Anh có khả năng làm nghề buôn lậu chôn trộm hay qua biên giới đi làm những nghề ngoại giao, làm đến bí thư tỉnh trưởng Tòa Địch Sở Việt Nam tại Nam Phi. Hiện tại những người trưởng THPT Việt Lâm, tỉnh Hà Giang Sở MDEC Xuân, là ra phải làm nghề ma cô môi giới mãi dâm đến khách ăn huê hồng bán xe, thì lại cho những nghề giáo và đến cấp một nhóc lên làm hiện tại trưởng một trường trung học cấp Xã Hội Chủ Nghĩa. Và từ họ như thế, ngay tại Saigon, Khống Nhỏ Mai, trưởng Trung Học Marie Curie, bán chôn dâm dăng, lý ra phải làm nghề bia ôm hay gái làng chôn, nhan sắc có vẻ chiêu thì làm nghề Tú Bà, lại đến cấp ngành giáo dục cho những nghề dạy học, đến có thói quen mà ở là phải nam sinh bán cách bóp chim (có thể chôn). Không biết những người, có nam giáo viên thì đến nào phải nhóc sinh bán học lại ư không? Nếu có, trong cái xã hội rách bươm, đả o lý suy đồi này, chắc cũng chẳng sao vì bị pháp cấp cấp lãnh đạo giáo dục cho là “yêu cầu nghề nghiệp phải như thế!” Có gì đâu, chuyện như thế!

Đến những ngày càng đi vào tăm tối vì có những kẻ đã cho những nghề.